

Dávky v nezaměstnanosti

Po našem vstupu do EU se na české občany začala vztahovat nařízení Rady (EHS) 1408/71 a 574/72, která upravují práva osob migrujících v rámci Unie. Stejná práva jako v zemích EU našim občanům náleží i v zemích Evropského hospodářského prostoru (EHP), tj. v Norsku, Lichtenštejnsku a na Islandu, a výhledově i ve Švýcarsku. Následující text stručně pojednává o právech, která našim občanům z evropských Nařízení vyplývají v oblasti poskytování dávek v nezaměstnanosti.

Obsah:

- 1) **Obecné pravidlo**
- 2) **Výjimky z obecného pravidla – přeshraniční pracovníci**
- 3) **Osoby hledající práci v zahraničí**
- 4) **Sčítání dob zaměstnání v různých státech**
- 5) **Rodinní příslušníci**

1) **Obecné pravidlo**

K vyplácení dávek v nezaměstnanosti je v zásadě příslušný ten stát, ve kterém byl občan naposledy zaměstnán.

Pro případ **souběžného výkonu pracovní činnosti** ve dvou a více státech naleznete pravidla pro určení právních předpisů, které se na Vás vztahují buď v oddílu „Způsob určení příslušných právních předpisů“, nebo na stránkách ČSSZ na adrese:
http://www.cssz.cz/evropska_unie/prislusnost.asp

2) **Výjimky z obecného pravidla – přeshraniční pracovníci**

1. Přeshraničním pracovníkům (tj. těm, kteří se každý týden vracejí do svého bydliště), kteří jsou zcela nezaměstnaní, poskytuje dávky v nezaměstnanosti instituce státu bydliště. (výše podpory se vypočte ze skutečného platu/mzdy, které dosáhli v cizím státě) Čeští pendleři se tedy registrují u českého úřadu práce.
2. Osoby, které naposledy pracovaly v jiném členském státě EU a nebyly přeshraniční pracovníci (tj. nevraceli se do ČR alespoň jednou týdně) a zároveň měly po celou dobu zaměstnání v cizině bydliště v ČR, si mohou zvolit, zda nárok na dávky v nezaměstnanosti uplatní ve státě svého posledního zaměstnání nebo v ČR. (Pokud zažádají o podporu v ČR jako zemi bydliště, vypočte se výše podpory z normální tj. průměrné mzdy, které by dosáhli v ČR v ekvivalentním nebo podobném zaměstnání.)

3) **Osoby registrované na ÚP v ČR, které chtějí hledat práci v jiném členském státě**

Každý občan, který chce hledat práci v cizině, může získat užitečné informace o pracovních a životních podmínkách v konkrétním členském státě EU prostřednictvím Eures poradců a jejich kontaktních osob působících při úřadech práce. (Odkaz na web Eures je na stránkách MPSV: www.mpsv.cz)

V případě splnění níže uvedených podmínek je možné hledat si práci i v jiném členském státě EU a zároveň neztratit nárok na českou podporu v nezaměstnanosti, pokud ji právě pobíráte. Jde o tzv. export dávky v nezaměstnanosti, který spočívá v tom, že se s příslušnými formuláři, jež Vám vydá český úřad práce, zaregistrujete u úřadu práce v členském státě EU, kde si chcete hledat zaměstnání. Prostřednictvím tohoto cizího úřadu práce je Vám vyplácena česká podpora v nezaměstnanosti přepočtená do měny daného státu. Po dobu exportu dávek podléháte všem kontrolním postupům cizího úřadu práce. Dávky mohou být exportovány jen po dobu, po kterou na ně máte nárok, vždy však maximálně jen po dobu 3 měsíců od doby, kdy jste přestal být k dispozici českému úřadu práce. Jistý problém v současnosti představuje přechodné omezení volného pohybu pracovníků z nových členských států, včetně ČR, do starých zemí EU (vyjma států, které již zcela otevřely své pracovní trhy). Toto omezení se může odrazit i v problémech se zaregistrováním se u úřadů práce v těchto zemích a s exportem českých dávek – viz dále. Proto je potřebné, abyste se před odchodem do těchto zemí za účelem hledání zaměstnání seznámili s aktuální situací v dané zemi.

Pro export českých dávek v nezaměstnanosti do ciziny je zapotřebí:

Formulář E 303

1. Nejste-li veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a chcete jít hledat práci do ciziny, nevydává úřad práce žádné formuláře, nebudete v zahraničí pobírat české dávky v nezaměstnanosti a není tedy třeba před odjezdem kontaktovat úřad práce.
2. Jste-li veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a nemáte nárok na dávky v nezaměstnanosti, úřad práce rovněž nevydává žádný formulář. Před odjezdem do ciziny byste měl kontaktovat příslušný úřad práce, informovat ho o svém záměru hledat práci v cizině a případně ukončit své vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Jestliže odjedete do ciziny, aniž byste svůj záměr projednal s úřadem práce, resp. ukončil svou evidenci, můžete být z evidence uchazečů o zaměstnání vyřazen!
3. V případě, že jste veden v evidenci uchazečů o zaměstnání, máte nárok na dávky v nezaměstnanosti a chcete hledat práci v cizině, je třeba, abyste svůj záměr v dostatečném časovém předstihu projednal s úřadem práce. Jednou z podmínek exportu dávek do členského státu EU totiž je, že daný občan je před svým odjezdem veden v evidenci uchazečů o zaměstnání a k dispozici úřadu práce po dobu minimálně čtyř týdnů poté, co se stal nezaměstnaným. Při výjimečných okolnostech a v odůvodněných případech může příslušný úřad práce tuto dobu zkrátit a povolit dřívější odjezd, za takovou výjimečnou okolnost však není považována skutečnost, že dotyčný si již zajistil jízdenku/letenku na konkrétní den!

Před odjezdem do ciziny si musíte podat u příslušného úřadu práce žádost o export dávek do ciziny. Na základě žádosti a při splnění podmínek Vám bude vystaven formulář E 303 – pro jeho vystavení je třeba již znát datum plánovaného odjezdu.

Po odjezdu do ciziny jste povinen se do sedmi dnů zaregistrovat u příslušného „úřadu práce“ v cizině a podrobit se zde všem registračním a kontrolním postupům. Dávky v nezaměstnanosti jsou exportovány jen pokud trvá nárok na jejich výplatu dle českých právních předpisů, avšak v každém případě maximálně jen po dobu 3 měsíců od odjezdu do ciziny. Jestliže byste podle českých právních předpisů měl nárok na dávky v nezaměstnanosti i po uplynutí těchto tří měsíců a chcete si nárok na jejich výplatu zachovat, pak se před uplynutím této lhůty musíte vrátit do ČR a přihlásit se u příslušného úřadu práce. Pokud tak neučiníte, tento nárok zaniká.

4) Sčítání dob zaměstnání v různých státech

Pro účely sčítání dob pojištění/zaměstnání, které jsou potřebné pro získání nároku na dávky v nezaměstnanosti v ČR nebo v jiném členském státě potřebujete:

Formulář E 301

Jestliže při ztrátě zaměstnání v cizině potřebujete pro získání nároku na dávky v nezaměstnanosti v jiném členském státě EU započítat doby zaměstnání/pojištění získané dříve dle českých právních předpisů, kontaktujte příslušný český úřad práce, který tento formulář vydává – tj. úřad práce v jehož okrese měl sídlo nebo mzdovou účtárnu Váš poslední zaměstnavatel na území ČR. Tento formulář pak předložíte na úřadu práce v tom členském státě, ve kterém budete žádat o dávky v nezaměstnanosti.

V případě, že občan ČR/EU uplatňuje nárok na dávky v nezaměstnanosti v ČR, pak jednou z podmínek pro přiznání této dávky je splnění celkové doby předchozího zaměstnání v délce alespoň 12 měsíců v posledních třech letech před podáním žádosti o zaměstnání. Jestliže nezískal celou tuto dobu zaměstnání dle českých právních předpisů, ale během těchto tří let pracoval v některém členském státě EU, pak doby zaměstnání a pojištění získané dle právních předpisů jiného členského státu musí doložit českému úřadu práce rovněž formulářem E 301, který mu vydá příslušná instituce v dané zemi. Formulář E 301 je třeba doložit téměř vždy, pokud poslední zaměstnání před uplatněním práva na podporu v nezaměstnanosti bylo vykonáváno v jiném členském státě EU. **Občané by si tedy měli vždy před odjezdem z ciziny zajistit u příslušného úřadu v dané cizí zemi vydání formuláře E 301, příp. alespoň zjistit, na kterém úřadě mají v případě potřeby v budoucnu žádat vydání tohoto formuláře! Zároveň doporučujeme, zkontrolovat, zda je formulář řádně vyplněn ve všech bodech. Formulář E 301 si lze z ciziny vyžádat i korespondenčně zpětně po návratu do ČR s případnou pomocí úřadu práce (to však může být spojeno s průtahy).**

5) Rodinní příslušníci

Formulář E 302

Na tomto formuláři se potvrzují údaje o rodinných příslušnících nezaměstnané osoby, na něž je podle právních předpisů některých států nutno brát zřetel při výpočtu dávek v nezaměstnanosti.

Protože při výpočtu výše dávek v nezaměstnanosti dle českých právních předpisů se na rodinné příslušníky nezaměstnané osoby nebere zřetel, nebudou české úřady práce tyto formuláře vyžadovat.

Jestliže občan ČR/EU, jehož rodinní příslušníci pobývají v ČR, uplatňuje nárok na dávky v nezaměstnanosti v jiném členském státě EU, kde se při výpočtu dávek bere zřetel i na tyto rodinné příslušníky, kontaktuje příslušný úřad práce, jenž tento formulář vydává.

Další informace na: www.mpsv.cz - záložka „Zaměstnanost“
<http://portal.mpsv.cz/sz>